

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

-

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Korkeakoulujen digitaaliselle palveluympäristölle selontekoluonnoksessa asetetut tavoitteet ovat erittäin kannatettavia. Digivision toteutusaikataulun olisi kuitenkin syytä olla kunnianhimoisempi – jo pelkästään viimeksi kuluneen vuoden aikana korkeakoulutuksen toimintaympäristö ja toimintatavat ovat muuttuneet radikaalisti nimenomaan digitalisaation alueella. Näiden kehitysaskeleiden valossa tavoitevuosi 2030 on liian kaukana. Korkeakoulujen digitaalisen palveluympäristön keskiössä on oltava oppija ja oppimismahdollisuuksien laajentaminen sekä korkeakoulujen yhteistyön raja-aitojen madaltaminen. Digivision käytännön toteutukseen tulee integroida mahdollisimman laajasti korkeakoulujen jo olemassa olevat digitaaliset yhteistyömallit ja -alustat. Samalla korkeakoulujen rahoitusjärjestelmää on uudistettava kannustamaan korkeakouluja opetustarjonnan avaamiseen mahdollisimman laajasti myös muille kuin omille tutkinto-opiskelijoilleen sekä järjestämään opetusta yhteistyössä korkeakoulujen kesken. Korkeakoulujen verkostomainen ja digitaaliseen koulustarjontaan liittyvä yhteistyö on kaiken selontekoluonnoksessa kuvatun hyvän ohella yksi niistä keinoista, joilla korkeakoulutettujen määrän kasvua ja yleistä osaamistason nousua voidaan tavoitella. Korkeakoulujen yhteistyö mahdollistaa työnjaon, resurssien kohdentamisen ja suurempaan opintokysyntään (niin tutkintokoulutukseen kuin jatkuvan oppimisen tarjontaan kohdistuvan) vastaamisen. Tämä yhteys olisi hyvä tuoda selonteossa nykyistä selvemmin näkyviin.

Kasvava tutkinto-opiskelijoiden määrä yhdessä digitalisaation ja jatkuvan oppimisen kanssa muuttavat väistämättä sitä, kuinka korkeakouluissa opetetaan ja millaisiin, erilaisten oppijoiden tarpeisiin korkeakouluissa pitää kyetä vastaamaan. Koulutusvolyymien kasvattaminen vaatii taloudellisten resurssien ohella lisää panostuksia oppimisen ja opiskelijan tukipalveluihin sekä selkeää pedagogisen osaamisen priorisointia. Nämä näkökulmat tulisi nostaa selonteossa esitettyä voimakkaammin esiin.

Avoimen korkeakoulutuksen väylän osalta selontekoluonnoksessa on vain varsin ylimalkainen kehittämiskirjaus. Kehittämisen ja perusteltujen kannanottojen pohjaksi olisi selonteossa hyvä linjata selkeämmin, mitä väylälle halutaan tehdä: laajentaa väylän kautta valittavien tutkinto-opiskelijoiden määrä, laajentaa opetuksen maksuttomuutta, lisätä avoimen korkeakoulutuksen tarjontaa eri aloilla, yhdenmukaistaa avoimen väylän opiskelijavalintojen kriteerejä, valtakunnallistaa opintojen tuottama hakukelpoisuus (jotta esim. eri yliopistojen avointen opintojen avulla voisi hakeutua opiskelemaan alaa myös muiden yliopistojen vastaaviin koulutusohjelmiin) vai jotain muuta.

On erittäin hyvä, että saavutettavuustoimenpiteiden käytännön suunnittelu viedään mahdollisimman nopeasti myös korkeakoulujen omien toimenpiteiden tasolle.

Korkeakoulutuksen rakenteiden ja lainsäädännön kehittämisen tulee palvella selkeästi määriteltyjä, koulutus- ja tiedepoliittisia tavoitteita. Tältä osin selontekoluonnoksen toimenpide-esityksiä olisi syytä vielä tarkentaa.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Jatkuvan oppimisen osalta selontekoluonnoksessa viitataan parlamentaarisen uudistuksen linjauksiin. Arviointi on kuitenkin vaikeaa ilman mitään viitteitä siihen, mitä linjauksia kokonaisuudesta on tarkoitus priorisoida mukaan selontekoon.

Korkeakoulujen roolia jatkuvan oppimisen toimijoina on vahvistettava. Jatkuvan oppimisen rahoitusindikaattoreita tulee kasvattaa seuraavissa, vuonna 2025 käyttöön tulevilla korkeakoulujen rahoitusmalleissa. Rahoitusmallien tulee mahdollistaa ja kannustaa korkeakouluja toteuttamaan muun opetuksen ohella myös jatkuvan oppimisen ratkaisuja yhteistyössä koulutusala- ja

organisaatorajojen yli. Korkeakoulujen digitaalisen palveluympäristön kunnianhimoinen kehittäminen luo tälle hyvät puitteet.

Jatkuva oppiminen on määriteltävä avoimen korkeakoulutuksen keskeisimmäksi tehtäväksi. Avoimena korkeakoulutuksena tulee olla tarjolla aitoja jatkuvan oppimisen sisältöjä, ei vain eri alojen perus- ja aineopintojen kokonaisuuksia. Erikoistumiskoulutuksia ohjaavaa lainsäädäntöä pitää kehittää siten, että se mahdollistaa ja edistää monitieteisten ja tieteenalarajat ylittävien kokonaisuuksien syntymistä. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tulee olla kohtuuhintaista myös niille, joiden työnantaja ei tue osaamisen kehittymistä taloudellisesti. Toteutustavat on sovittava lomittumaan työelämän ja muiden palveluiden kanssa.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Pöyhönen Simo
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Jokelainen Piritta
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

